Orxon-Yenisey abidələri: Köl Tigin Bengü Taşının Çevirisi

KÖL TİGİN YAZITI GÜNEY YÜZÜ

(6) ﹖ ﹖ ﹖

Güney - doğu cephesi

Güney - batı cephesi

Batı cephesi

(1) ・・・ｽｲﾕﾉ：(↑)<ﾅ<ﾐ<ｺ↑：ﾉｱﾕﾕﾉ：ｽｲﾕﾉ：ｲﾙﾄ×ﾍﾊ：ﾕﾊﾄﾍ↑ﾋ
：ﾍﾉﾍﾕﾕｲ：ｽｲﾊﾏﾌﾊ(ﾍﾕﾊﾊ) ﾊﾊ：↑<ﾋ：ﾋﾉﾍﾕﾕﾍｲ：ﾋﾍﾉﾍｲｼ
ﾊﾊ：ﾋｲﾍｲ<ｺﾊ：ﾛﾅﾕﾉ：ﾊﾊﾄﾉ：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾕﾍﾕﾕﾌﾊ<ﾅ：ﾕﾋﾅ
ｲ：ﾛﾅﾉﾌ<ｳｲ：ｺﾍﾊ×ﾍﾊ：ﾌﾅﾍﾍ：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾕﾍﾕﾕﾌﾊ<ﾅ：ﾕﾋﾅ

(2) ・・・ｲﾉﾕﾊ：<ﾌﾊﾊﾅ×ﾉ：<ｺﾊﾊﾛﾅ<ﾛﾅﾕﾍｲ：ﾌﾋﾅﾌﾍｲ：(ｺ)ﾉ
ﾊ：ｽﾉﾊﾋ：<ﾋﾌﾛ<：ﾍｳ×ｲ：(ﾋｲ)ﾉﾕｳ：<ﾍﾅﾊ<：ﾍﾍ<ｲ：ﾊﾊﾌﾋﾊﾅ
ﾌ<ﾍ：ﾊﾕﾉﾍｲﾊ：ﾋｺﾊﾊ：ﾊﾊﾌ<ﾍﾍ：ﾛﾅﾉ(ﾌ<)Wｲ：ﾊﾊﾌﾋﾊﾅ
ﾊﾌ：ﾋﾊﾅ×ﾍﾊ：ﾋﾊﾉｲｳﾊ：ｽﾉﾕﾊﾉｲﾊﾊ：ﾛﾅﾛ<ﾍﾕﾍｲ：ﾌﾋﾅ
ｲ(ｺ)ﾉ：ﾌ<ﾌﾋｺ↑ﾉ☺ﾌ：ﾉﾊｳﾅ：ﾊ×ﾅﾉ：ﾌ<ﾍﾍ(：ｽﾉﾕﾕﾌ：ﾋﾊﾅ×ﾍﾊ
↑ﾌ<Wｲ：ｱﾉﾍﾊﾍ(：ﾉﾕｲ：ﾊ×ﾅﾍ：ﾌ<ﾌﾋｺ↑ﾉ☺ﾌ：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾉﾕ
ｽﾉﾊ・・(ﾉ)ﾌﾛ<ﾍｳ×ｲ：ﾊﾊｽﾍｽﾉｳ：ｺ<ｺﾍﾍ：ﾊﾊﾌ<ﾍﾍ(：☺ﾌﾛ (3)
ﾊ：ﾋﾊﾉｲｳﾊ：ﾌﾋﾅﾌﾍｲ：ﾊﾉﾊ：ｽﾉﾊﾌ：ﾋﾉﾍﾕﾕﾌ：ﾊﾊﾅ×ﾍﾊ
：ﾊﾊ×ﾅﾍﾊ：ﾋﾊﾉｲｳﾊ：ﾊﾊﾌ<ﾍﾍ(：ｽﾉﾕﾕﾌ：ﾊﾊﾅ×ﾍﾊ
ﾌ×ﾍﾊ：ﾍﾉﾍﾋ：ｺ<ｽ<ﾌﾛﾌ☺ﾌ：ﾊﾊﾅ×ﾍﾊ：
ﾌｽﾊﾉﾊ：ﾊﾊﾊﾊ：ﾛｽﾉﾌ<Wｲ：ｽﾉﾕﾕﾌ：ﾌﾅﾍﾍ(：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾊﾊﾅ (4)
<ﾊﾊ<ｽﾊ：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾋﾊﾊﾊ：ﾌ<ﾍﾍ(ﾍ：ﾍﾉﾍ：ﾊﾊﾉｲ：ﾌﾉﾍ：ﾌ<
(<ﾋﾌ)・・・(x)ｲ：<ﾌｺ☺ﾌ：ﾊﾊ・・・(ｲ)ﾊﾊﾕ：・・・：ﾍﾍﾉｲ：ｺ↑
ﾊ：ﾋﾊﾍﾉｲｳﾊ：ﾌﾋﾅﾌﾍｲ：ﾊﾉﾊ：ｽﾉﾕﾕﾌ：ﾊﾊﾅ×ﾍﾊ
ｳﾉﾋ<ｲ)ｲ：ﾌ<ﾌﾋｺ↑ﾉ☺ﾌ：ﾉﾊｳﾅ：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾌ<ﾌﾋｺ↑ﾉ☺ﾌ：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾉﾕ
ﾌ×ﾍﾊ：ﾍﾉﾍﾋ：ｺ<ｽ<ﾌﾛﾌ☺ﾌ：ﾉﾊｳﾅ：ﾊ×ﾅﾍﾊ：
ﾌﾋﾊﾍﾉｲｳﾊ：ﾊﾊﾊﾊ：ﾛｽﾉﾌ<Wｲ：ｽﾉﾕﾕﾌ：ﾌﾅﾍﾍ(：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾊﾊﾅ (5)
ﾍﾊ：ﾍﾉﾍﾋ：ｺ<ｽ<ﾌﾛﾌ☺ﾌ：ﾉﾊｳﾅ：ﾊ×ﾅﾍﾊ：ﾋﾊﾉｲｳﾊ：ﾊﾊﾌ<ﾍﾍ(：ﾌ<ﾍﾍ(：ﾊﾊﾅ

Kuzey - doğu cephesi

KÖL TİGİN DOĞU YÜZÜ

(9) ᓴᓂᒃ : ᓄᓇᕗᑦ : ᐊᓂᔑᓇᓐ : ᐊᑐᓕᕆᓂᖅ : ᐃᓄᐃᑦ

(26) ᓴᓐᓇᒃ ᐊᓂᔑᓇᓯᒪᔨᖅ ᐃᓄᐃᑦ ᐊᑐᓕᕆᔨᒃᑯᑦ ᐱᓕᕆᔨᒃᑯᑦ ᐊᑐᓕᕆᔨᒃᑯᑦ ᐃᓄᐃ

Orxon-Yenisey abidələri: Köl Tigin Bengü Taşının Çevirisi

1- Teñri gibi Teñride olmuş Türk Bilge Kağan bu çağda oturdum. Sözümü bitene (kadar) işit. En çok kardeş yeğenim, oğlum bütün soyum, bodunum, Güney'deki şadpıt beğleri, Kuzey'deki tarkat buyruk beğleri, Otuz Tatar,
2- Dokuz Oğuz beğleri, bodunu bu sözümü iyice işit, katıca dinle. Doğu'da gün doğusuna, Güney'de gün ortasına, Batı'da gün batısına, Kuzey'de gece ortasına, onların içindeki bodun(lar) hep bana (iş) görür. Bunca bodunu3- bütün ettim. Şimdi onun gibisi yok. Türk kağanı Ötüken ormanında otururşa ilde tasa yok (olmaz). Doğu'da Şantuñ ovasına kadar ordu saldım. Taluy'a

geçip ulaşmadım. Güney'de Dokuz Ersin'e kadar ordu saldım. Tibet'e geçip ulaşmadım. Batı'da İnci ırmağı...(nı)

4- geçip Demirkapı'ya kadar ordu saldım. Kuzey'de Yir Bayırku yerine kadar ordu saldım. Bunca yer(ler)e kadar yürüttüm. Ötüken ormanından yeğ(i), iyi(si) yok imiş. İl tutulacak yer Ötüken ormanı imiş. Bu yerde oturup Çin kağanı ile

5- anlaştım. Altunu, gümüşü, işlenmiş ipeği tasasız (karşı koymadan) verir. Çin bodununun sözü tatlı, ipeği yumuşak imiş. Tatlı sözü, yumuşak ipeği ile aldatıp, uzak bodunu iyice yaklaştırır imiş. Yaklaştırıp kondurduktan sonra kötü bilgilerini (kötülüklerini) o çağda düşünür imiş.

6- İyi bilgili kişiyi, iyi alp kişiyi yürütmez imiş. Bir kişi yanılsa soyuna, bodununa, çocuklarına kadar barındırmaz imiş. Tatlı sözüne, yumuşak ipeğine aldanıp çok Türk bodunu, öldün. Türk bodunu öleceksin. Güney'de Çoğay ormanına, Tögültün

7- ovasına konayım dersen, Türk bodunu öleceksin. Orada kötü kişi şöyle öğretir imiş : "Uzak(ta) isen kötü ipek verir, yakın(da) isen iyi ipek verir." deyip, öyle öğretir imiş. Bilgi bilmez kişi o sözü alıp (inanıp) yakın(ın)a gidip çok kişi öldün(üz).

8- O yerlere gidersen, Türk bodunu öleceksin. Ötüken yerinde oturup katar, gezgin gönderirsen, neyin, tasan yok (olmaz). Ötüken ormanını sonsuz il tutarak oturacaksın. Türk bodunu, toksan açlığı, tokluğu düşünmezsin. Bir doyarsan açlığı düşünmezsin. Öyle olduğun

9- için düzenlemiş kağanının sözünü almadan her yere gittin. Hep oralarda yittin, yok oldun. Orada kalanlar her yere hep incelerek, ölerek yürüyor idiler. Teñri buyurduğu için, kendimin kutu var olduğu için kağan oturdum. Kağan oturunca

10- yok yoksul bodunu hep toplattım. Yoksul bodunu varlıklı kıldım. Az bodunu çok kıldım. Yoksa bu sözümde yalan var mı? Türk beğleri, bodunu, bunu işitin : Türk bodununu toplayıp il tutacağını burada söyledim. Yanılıp öleceğini yine

11- burada yazdım. Nice nice sözüm varsa sonsuz taşa yazdım. Onu görüp bilin. Türk'ün şimdiki bodunu, beğleri, bu çağda buyruğumdaki beğler (olarak) mi yanılacaksınız? Ben sonsuz taş dokuttum. ... Çin kağanından süsleyici getirdim. Süslettim. Benim sözümü kırmadı.

12- Çin kağanı, buyruğundaki süsçüyü gönderdi. Ona eşsiz (bir) bark yaptırdım. İçine dışına görülmemiş süs(ler) vurdurdum. Taş yazdırdım. Gönüldeki sözümü vurdurdum. Ol... On Oñ oğluna, yabancıya kadar bunu görüp bilin. Sonsuz taş

13- dokuttum. Bu... il ise şöyle ...m. Daha erişilir yerde ise ona erişilir yerde sonsuz taş dokuttum, yazdırdım. Onu görüp öylece bilin. O taş ...dım. Bu yazıyı yazan : Yeğeni Yoluğ Tigin.

2. yüz. (Doğu yüzü)

1- Üstte kök Teñri aşağıda yağız yer yaratıldığında ikisi arasında kişi oğlu kılınmış. Kişi oğlunun da üstüne atam, babam Bumın Kağan, İstemi Kağan oturmuş. Oturunca Türk bodununun ilini, töresini düzenleyi vermiş, edi vermiş.

2-Dört yan hep yağı imiş. Ordu salınca dört yandaki bodunu hep almış, hep buyruğunda kılmış. Başlıyı eğdirmiş, dizliyi çöktürmüş. Doğu'da Kadırkan ormanına kadar, Batı'da Demirkapı'ya kadar kondurmuş. İkisinin arasına...

3- iyice düzensiz kök Türk öylece oturur imiş. Bilge kağan imiş. Alp kağan imiş. Buyruğu bile bilge imiş beliğ, alp imiş beliğ. Beğleri bile, bodunu bile düz imiş. Onun için ili öyle tutmuş beliğ. İli tutup töre düzenlemiş. Kendisi öylece

4- ölümü bulmuş. Yasçı, ağlayıcı, Doğu'da, gün doğusunda Böklü Çül'lü İl, Çin, Tibet, Apar, Rum, Kırgız, Üç Kurıkan, Otuz Tatar, Kıtayn, Tatabı, bunca bodun gelerek ağlamış, yaslanmış. Öyle ünlü kağan imiş. Ondan sonra kardeşi kağan

5- olmuş beliğ. Oğulları kağan olmuş beliğ. Ondan sonra kardeşi, ağabeyi gibi kılınmadığından, oğlu babası gibi kılınmadığından, bilgisiz kağan oturmuş beliğ. Kötü kağan oturmuş beliğ. Buyruğu yine bilgisiz(miş) beliğ, kötü imiş beliğ.

6- Beğleri, bodunu eğri (olduğu) için, Çin bodunu alcı, kandırıcı (olduğu) için, aldatıcı (olduğu) için, kardeşi ağabeye düşürdüğü için, beğle bodunu çekiştirdiği için, Türk bodunu, illediği ilini elden çıkarmış,

7- kağanladığı kağanını yitiri vermiş. Çin bodununa beğlik er oğlanı kul oldu, kadınlık kız oğlanı odalık oldu. Türk beğleri Türk adını attı. Çinli beğlercesine Çin adını tutarak, Çin kağanına

8- kapılmış. Elli yıl işini gücünü vermiş. Doğu'da, gün doğusunda Bökli kağana kadar ordulayı vermiş. Batı'da Demirkapı'ya kadar ordulayı vermiş. Çin kağanına ilini, töresini alı vermiş. Türk'ün bütün kara

9- bodunu şöyle demiş: "İlli bodun idim. İlim şimdi hani? Kime ili kazanırım" der imiş. "Kağanlı bodun idim. Kağanım hani? Ne kağana işi gücü veririm." der imiş. Böyle deyip Çin kağanına yağı olmuş.

10- Yağı olup, kendini derleyip toparlamadığından yine tutsaklaşmış. Bunca işi gücü verdiğini düşünmeden Türk bodununu öldüreyim, kazıyayım der imiş. Yok olmaya varır imiş. Üstte Türk Teñrisi, Türk kutlu yerini,

11- suyunu öyle düzenlemiş. Türk bodunu yok olmasın diye, bodun olsun diye babam İlteriş Kağan'ı, anam İlbilge Kadın'ı göğün tepesinde tutup yukarı kaldırmış beliğ. Babam kağan onyedi erle dışarılamış. "Dışarı

12- yürüyor" diye söz işitip kentteki dışarılamış, dağdakı inmiş. Dirilip yetmiş er olmuş. Teñri güç verdiği için babam kağanın çerisi börü gibi imiş, yağısı koyun gibi imiş. Doğu'yu Batı'yı çerileyip derlemiş toparlamış. Hepsi

13- yediyüz er olmuş. Yediyüz er olunca ilsizleşmiş, kağansızlaşmış bodunu, odalıklaşmış, kullaşmış bodunu, Türk Töresi'ni bırakmış bodunu atam, babam töresince yaratmış, yerleştirmiş. Tölis Tarduş bodununu orada, düzeltmiş.

14- Yabguyu, şadı orada vermiş. Güney'de Çin bodunu yağı imiş. Kuzey'de Baz Kağan, Dokuz Oğuz bodunu yağı imiş. Kırgız, Kurıkan, Otuz Tatar, Kıtayn, Tatabı hep yağı imiş. Babam kağan bunca...

15- Kırkyedi yol ordu salmış, yirmi savaş savaşmış. Teñri istediği için illiyi ilsizleştirmiş, kağanlıyı kağansızlaştırmış, yağıyı buyruğunda kılmış. Dizliye diz çöktürmüş, başlıya baş eğdirmiş. Babam kağan onca ili

16- töreyi kazanıp ölü vermiş. Babam kağana ilkin Baz kağanı balbal dikmiş. Töreye göre üste amcam kağan oturdu. Amcam kağan oturunca Türk bodununu yine düzenledi, doyurdu. Yoksulu bay kıldı. Azı çok kıldı.

17- Amcam kağan oturduğunda Tarduş bodunu üzerine şad idim. Amcam kağan ile Doğu'da Yeşil Irmak, Şantuñ yazısına kadar ordu saldık. Batı'da Demirkapı'ya kadar ordu saldık. Kögmen'den aşıp Kırgız yerine kadar ordu saldık.

18- Topluca yirmibeş (yol) ordu saldık. Onüç (yol) savaştık. İlliyi ilsizleştirdik. Kağanlıyı kağansızlaştırdık. Dizliye diz çökerttik. Başlıya baş eğdirttik. Türgiş kağanı Türk'ümüz, bodunumuz idi. Bilemediği

19- için, bize karşı yanıldığı için kağanı öldü. Buyruğu, beğleri yine öldü. On Ok bodunu eziklik gördü. Atalarımızın tuttuğu yerler, sular ıssız olmasın diye Az bodununu eğitip, düzenleyip .....

20- Bars Beğ idi. Kağan adını burada biz verdik. Kız kardeşim eceyi verdik. Kendisi yanıldı. Kağanı öldü. Bodunu odalık, kul oldu. Kögmen yeri, suyu ıssız kalmasın diye Az, Kırgız budununu düzenleyip geldik. Savaştık. ..... ilini

21- yine verdik. Doğu'da Kadırkan ormanını aşıp bodunu öyle düzenledik, öyle eğittik. Batı'da Keñü Tarman'a kadar Türk bodununu öyle kondurduk, öyle düzenledik. O çağda kul kullu olmuş idi, odalık odalıklı olmuş idi. Kardeşi ağabeyini bilmez idi. Oğlu babasını bilmez idi.

22- Öyle kazanılmış, edilmiş ilimiz, töremiz vardı. Türk Oğuz beğleri, bodun, işitin: Üstte Teñri basmazsa, aşağıda yer delinmezse Türk bodunu, ilini, töreni kim bozabilir, yıkabilir? Türk bodunu, ürper,

23- uyan. Dik başlılığından, eğiten bilgili kağanına, bağımsız, bunsuz iyi iline kendin yanıldın. Kötülük ettin. Pusatlı nereden gelip (seni) dağıtıp gönderdi. Süngülü nereden gelerek sürüp gönderdi. Kutlu Ötüken ormanının bodunu gitti. Doğu'ya gidenin

24- gitti. Batı'ya gidenin gitti. Gittiğin yerde iyiliğin oydu beliğ. Kanın suca aktı. Kemiğin dağca yığıldı. Beğlik erkek oğlun kul oldu. Kadınlık kız oğlun odalık oldu. Bilmediğin için, kötülük (ettiğin) için amcam kağan ölüme vardı.

25- İlkin Kırgız kağanını balbal diktim. Türk bodununun adı sanı yok olmasın diye babam kağanı, anam katunu yücelten Teñri, il veren Teñri, Türk bodununun adı, sanı yok olmasın diye, beni o Teñri

26- kağan oturttu beliğ. Varlıklı, bay bodun üstüne oturmadım. İçi aşsız, dışı giyimsiz, düşkün, kötü bodunun üstüne oturdum. Kardeşim Köl Tigin ile konuştuk. Babamızın, amcamızın kazandığı bodunun adı sanı yok olmasın

27- diye Türk bodunu için gece uyumadım, gündüz oturmadım. Kardeşim Köl Tigin ile, iki şad ile öle bite kazandım. Öyle kazanıp bütün bodunu od, su yapmadım. Ben kendim kağan oturduğumda her yere

28- gitmiş bodun öle bite, yayan çıplak dönüp geldi. Bodunu düzenliyeyim diye Kuzey'de Oğuz bodunu üstüne, Doğu'da Kıtayn, Tatabı bodunu üstüne, Güney'de Çin üstüne büyük orduyu oniki (kez) saldım. Savaştım. Ondan

29- sonra Teñri bağışladığı, kutum var (olduğu) için, gücüm var (olduğu) için ölecek bodunu diriltip besledim. Çıplak bodunu giydirdim. Yoksul bodunu varlıklı kıldım. Az bodunu çok kıldım. Değerli illiden, değerli kağanlıdan iyi kıldım. Dört yandaki

30- bodunu hep buyruğumda kıldım, yağısız kıldım. Hep bana sığındı(lar). İşi gücü verir oldu(lar). Bunca töreyi kazanıp kardeşim Köl Tigin'in kendisi öylece ölümü buldu. Babam kağan öldüğünde kardeşim Köl Tigin yedi yaşında kaldı. .....

31- Umay gibi anam kadın kutunda kardeşim Köl Tigin er adını aldı. Onaltı yaşında amcam kağanın ilini, töresini şöyle kazandı: Altı Çub Soğdak üstüne ordu saldık, bozduk. Çin Oñ paşası beş tümen orduyla geldi. Savaştık.

32- Köl Tigin yayan boğa gibi (yağıya) erişti. Oñ paşasının kayın-kardeşinin pusatlı elini tuttu. Pusatıyla kağana iletti. O orduyu orada yok kıldık. Yirmibir yaşında Çaça paşasıyla savaştık. İlk önce Tadık'ın, Çorun (adlı) boz atına binip (yağıya) erişti. O at orada

33- öldü. İkincisinde, Işbara Yamtar (adlı) boz ata binip (yağıya) erişti. O at orada öldü. Üçüncüsünde Yeğen Silig Beğ'in giyimli doru atına binip yağıya erişti. O at orada öldü. Kalkanına, giyimine yüzden artık ok vurdu. Yüzüne, başına biri (bile) deymedi.

34- Bu akınları Türk beğleri, hep bilirsiniz. O orduyu orada yok kıldık. Ondan sonra Yer Bayırku'lu Uluğ İrkin yağı oldu. Onu dağıtıp Türgi Yargun gölünde bozduk. Uluğ İrkin azıcık erle kaçıp gitti. Köl Tigin yirmialtı

35- yaşında (iken) Kırgız'a doğru ordu saldık. Mızrak batımı karı sökerek, Kögmen ormanını aşıp yürüyerek Kırgız budununu uykusunda bastık. Kağanı ile Suña ormanında savaştık. Köl Tigin, Bayırku'nun ak aygırına

36- binip (yağıya) boğa gibi erişti. Bir eri okuyla vurdu. İki eri kovalayıp sançtı. O erdiğinde Bayırku'nun ak aygırı uyluğunu kırı verdi. Kırgız kağanını öldürdük. İlini aldık. O yılda Türgiş'e doğru Altun ormanını

37- aşıp, İrtiş ırmağını geçip yürüdük. Türgiş bodununu uykusunda bastık. Türgiş kağanının ordusu Bolçu'da od gibi, bora gibi geldi. Savaştık. Köl Tigin başı boz ata binip (yağıya) erişti. Başı boz ke.....

38- ..... tutturttu. İkisini de kendisi yakalattı. Ondan (sonra) yine girip Türgiş kağanın buyruğundaki Az paşasını eliyle tuttu. Kağanını orada öldürdük. İlini aldık. Kara Türgiş bodunu hep baş eğdi. O bodunu Tabar'da kondurduk.

39- Soğdak bodununu düzenliyeyim diye İnci ırmağını geçip Demirkapı'ya kadar ordu saldık. Ondan sonra kara Türgiş bodunu yağı olmuş. Keñeris'e doğru gitti(ler). Bizim ordumuzun atı bakımsız, azığı yok idi. Kötü kimse er.....

40- alp er bize saldırmış idi. Öyle (bir) çağda uyanıp Köl Tigin'i az erle üzerine gönderdik. Büyük şavaş savaşmış. Alp Şalçı ak atına binip (yağıya) erişmiş. Kara Türgiş bodununu orada öldürmüş, almış. Yine yürüyüp .....

3. yüz. (Kuzey yüzü)

1- ... ile Koşu Tutuk ile savaşmış. Erlerini hep öldürmüş. Evini, varlığını eksiksiz hep getirdi. Köl Tigin yirmiyedi yaşında iken, Karluk bodunu buyruksuz, bağımsız iken, güçlü yağı oldu. Tamağ Iduk Baş'ta savaştık.

2- Köl Tigin o savaşta otuz (yaşını) yaşıyor idi. Alp Şalçı'nın atına binip (yağıya) boğa gibi erişti. İki eri kovalayıp sançtı. Karluk'u öldürdük, aldık. Az bodunu yağı oldu. Kara Göl'de savaştık. Köl Tigin otuzbir (yaşını) yaşıyor idi. Alp Şalçı'nın Akın (ak atın)'a

3- binip (yağıya) boğa gibi erişti. Az başpaşasını tuttu. Az bodunu orada yok oldu. Amcam kağanın ili karıştığında, bodunun ili ikiye ayrıldığında İzgil bodunu ile savaştık. Köl Tigin Alp Şalçı'nın Ak (at)'a binip

4- (yağıya) boğa gibi erişti. O at orada düştü. İzgil bodunu öldü. Dokuz Oğuz bodunu ikinci bodunum idi. Teñri, yer bulandığı için yağı oldu. Bir yılda beş yol savaştık. En ilki Toğu Balık'da savaştık.

5- Köl Tigin Azman (adlı ata)'a binip (yağıya) boğa gibi erişti. Altı eri sançtı. Ordular (birbirlerine) değdiğinde yedinci eri kılıçladı. İkincisi Kuşalğuk'da Ediz ile savaştık. Köl Tigin Az Yağız'ına binip, yağıya erişip bir eri sançtı.

6- Dokuz eri çevirerek vurdu. Ediz bodunu orada öldü. Üçüncüsü Bolçu'da Oğuz ile savaştık. Köl Tigin Azman(adlı ata)'a binip (yağıya) erişti, sançtı. Ordusunu sançtık. İlini aldık. Dördüncüsü Çuş Başı'nda savaştık. Türk

7- bodunu ayak titretti. Kötü olacak idi. Üzerimize gelmiş ordusunu Köl Tigin püskürtüp Toñra'dan bir boyu, yiğit on eri, Toña Tigin'in yas töreninde çevirip öldürdük. Beşincisi Ezginti Kadız'da Oğuz ile savaştık. Köl Tigin

8- Az yağızına binip (yağıya) erişti. İki eri sançtı. Kente varmadı. O ordu orada öldü. Amga Kurgan'da kışlayıp yazında Oğuz'a doğru ordu yürüttük. Köl Tigin Beğ başta olarak (iken) Oğuz yağısı ordu(muzu) bastı. Köl Tigin

9- Ögsüz (adlı) Ak(at)'a binip (Oğuz'un) dokuz erini sançtı, orduyu vermedi. Anam kadın, öbür analarım, ablalarım, gelinlerim, kağan kızlarım bunca yine yaşayanlar odalık olacak idi. Ölenleriniz yurtta, yolda yatıp kalacak idiniz.

10- Köl Tigin olmasa idi hep ölecek idiniz. Kardeşim Köl Tigin ölüp gitti. Kendim düşündüm. Gören gözüm görmez gibi, bildiğim bilgim bilinmez gibi oldu. Kendim düşündüm. Sonsuzluğu Teñri yaşar. Kişi oğlu hep ölümlü türemiş.

11- Onca düşündüm. Gözden yaş gelse engelleyip, gönülden ağlamak gelse karşı durup düşündüm. Katıca düşündüm. İki şad ile kardeş yeğenimin, oğlumun, beğlerimin, bodunumun gözü kaşı kötü olacak deyip düşündüm. Yasçı, ağlayıcı (olarak) Kıtay, Tatabı bodunundan başta

12- Udar Paşa geldi. Çin kağanından İsiyi Likeñ geldi. Bir tümen (onbin)i aşan altun, gümüş, gereğinden artık getirdi. Tibet kağanından buyrukçu geldi. Batı'dan, gün batısındaki Soğd Berçik Er, Buhara ülkesi bodunundan Neñ Paşa (ile) Oğul Tarkan geldi.

13- On Ok oğlum Türgiş kağanından Makaraç Damgacı, Oğuz Bilge Damgacı geldi. Kırgız kağanından damgacı Inançu Çor geldi. Bark yapımcısı, süs yaratıcısı, yazılı taş yapımcısı, Çin kağanının yeğeni Çañ Paşa geldi.

4. yüz. (Kuzeydoğu yüzü)

Köl Tigin Koyun yılının (Birinci ayının) onyedisinde öldü. Dokuzuncu ayın yirmiyedisinde yoğ düzenledik. Anıtını, süslemesini, yazılı taşını o Biçin yılının Yedinci ayının yirmiyedisinde hep bitirdik. Köl Tigin'in kendisi kırktan artık yedi yaşında bulut oldu. Taş..... Bunca süslemeciyi Toygun paşası getirdi.

5. yüz. (Güneydoğu yüzü)

Bunca yazı yazmayı Köl Tigin'in yeğeni Yoluğ Tigin yazdım. Yirmi gün oturup bu taşa, bu anıta hep Yoluğ Tigin yazdım. Değerli oğullarınızdan, kızlarınızdan çok daha iyi bakarsınız. Uçu verdiniz. Tanrı (katın)'dakı yaşamanızda.....

6. yüz. (Güneybatı yüzü)

Köl Tigin'in altununu, gümüşünü, ağışını, varlığını, Türk açığyını, karınını, yağma diye tapu ..... beğim tigin, yukarıdaki Teñri .....taş yazdım. Yolluğ Tigin.

7. yüz. (Batı yüzü)

Koruduğundan... kardeşim Köl Tigin öldü. .....işimizi gücümüzü verdiğimiz için Türk Bilge Kağan'ın buyruğu geçer oldu. Kardeşim Köl Tigin'i gözeterek oturt.... (Ona) Inançu Apa Yargan Tarkan adını verdim. Onu öğdüttüm.